

הגאון רבי אפרים רוטשילד שליט"א רב שבט הלוי

ההלל בליל הסדר – התפרצות רוחנית של עובדי ד'

ידועים דברי הגרי"ח (חנוכה ג' ו') שהלל בליל הסדר היא בגדר שירה, ושירה זו היא הוראה שלא סתם נאמרת, אלא שמתפרצת מתוך לבו הטהור של כל יהודי.

ואם כן עלינו להתבונן איך מגיעים לדרגה זו, שאמירת ההלל שלנו תהיה באמת שירה, ולא כקריאה בעלמא.

לאיזה תכלית חייב אדם לראות כאילו יצא בעצמו ממצרים

התשובה לכך אנו מוצאים בדברי ר"ג בנוסח ההגדה, "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים". וצ"ב, מה הפירוש כאילו הוא יצא. האם זה מתבטא בכך שהוא יושב בכסא מרופד נוח, עם כרים בהסיכה, ושותה יין מעוז, וכך מרגיש בן הורין.

ממה הוא בדיק בן הורין.

מזה שיש לו פרנסה בשפע, ובריאות לו ולכל הטובים אותו, כל בני ביתו הכולכים בדרכו כמו שהוא חייך אותם, האם כל אלו גורמים לו להתפרצות של הוראה להקב"ה, עד שהוא מוכרח לומר שירה, ומתפרץ ממנו אמירת ההלל.

האם בכלל פעם בחיינו נגיע למצב גשמי יציב כזה, שאנחנו פשוט לא מסוגלים להתאפק עד שנגיע "ללפיק" בהגדה, ומוכרחים כבר לומר הלל.

לא ולא, לעולם לא נגיע לזה מסיבות גשמיות, רק מסיבות רוחניות חייב אדם לראות כאילו הוא יצא ממצרים, הללו עבדי ה', זה הלל, לזה צריך

(ענו"ם ב' ה'), דהא דאמרין "דע מה שתשיב לאפיקורס" (סנהדרין לה): היינו באפיקורס גוי, אבל לא בישראל דפקר טפי, ולכן לא ענו אותו דבר. וביאר הכלי יקר שקיים חזקיהו דברי זקנו דוד המלך שאמר "כי לך ד' הוחלתי, אתה תענה ד' אלוקי" (תהילים לח' טז), ולכן לא ענו כלום כדי שהקב"ה יענה בעדם, וללמד לדורות שהאדם שמחריפים אותו ואינו משיב, יענה הקב"ה בעדו.

כופר ממש, מחורף ומגדף אלוקי ישראל.

ובילקוט שמעוני (מלכים רמ"א) מובא שאז הגיע ליל הסדר ורבשקה שמע קולות מעבר לחומות ירושלים, הציץ מעל החומה ושמע שהיו קוראין את ההלל ואמר לסנחריב חזור לאחורייך, כי ניסים נעשים להם בזו הלילה, אבל סנחריב היה מבזה את הדבר שנאמר "ינופף ידו הר בת ציון" (ישעיה' ל' לב), וביאר רש"י (שם) שכל הדרך הדרוץ להגיע לירושלים מבעוד יום, כי אמרו איצטגנינו אם תלחם היום תכבוש אותה, וכשעמד בנוב וראה את ירושלים קטנה, התחיל להניף ידו בגאווה, וכי על עיר כזו הרגזתי כל החיילות וכ'.

איזה גבורה של כלל ישראל, איזו אמונה, אנשים העומדים במצור ובמצוק, בירושלים הנצורה, קוראין את ההלל "הללו עבדי ד'". ובמדרש רבא מובא (שמו"ד יח' ה') שהיו ישראל וחזקיהו יושבין ואומרים את ההלל שהיה לילה של פסח, והיו מתייראים לומר עכשיו ירושלים מתכבשת בידו, כיון שהשכימו בבוקר לעמוד ולקרוא ק"ש ולהתפלל, מצאו אותם גורים מתים עכ"ל. פחד נורא – ומה עושים, אומרים הלל.

ובאותה לילה "ויצא מלאך ה' ויך במחנה אושור מאה שמונים וחמישה אלף, וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מתים" (מלאכים ב' יט' ל"ה), ובגמ' שבת (ק"ג:) שמתו שנשרפה נשמתו וגופו היה קיים.

ובספר משבצות זהב (מ"ב ע' תנא') הביא מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל בביאור הפיוט "שורפו משמני פול ולוד, ביקד יקוד פסח" (בסוף ההגדה), שבני ישראל בערב פסח פחדו שיגיע סנחריב ויהרוג את כולם, ולא יוכלו לקיים מצוות קרבן פסח, ומ"מ אמרו שנשחוט את הפסח משום שגם זו מצוה אפילו אם לא נזכה לקיים אכילת הפסח, וכשראו שיש זמן לצלות את הפסח אמרו שנצלה כי אולי בכל אופן נזכה לאכלו. אמנם מרוב דאגה, נשרפו ונחרו הפסחים כדרך צלי אש אם אין עומדים עליו המומחים בדבר. וכשראו מה שקרה אמרו, יאה רעוה שאנשי סנחריב ישרפו, כדרך שנעשה לפסחנינו, וקיים הקב"ה קללתם וזה "שורפו משמני פול ולוד" שהם סנחריב ואנשיו (מל"ב טו' יט', ישעיה סו' יט') "ביקוד יקוד פסח" דהיינו בזמן שראוי לצלות את קרבן פסח.

ומדבריו נראה שמתו בשרפה מצד מידה כנגד מידה. ולי העני נראה להוסיף על פי הגמ' בסנהדרין (צה:) לדעת ר' יצחק נפתח שאוניים גילה להם, ושמעו שירה מפי החיות ומתו, שגם בהו יש מידה כנגד מידה, שמתו במיתה זו כנגד מסיבות נפשם של כלל ישראל באמירת ההלל בלילה זו.

והנה ראה זה פלא, אותו רבשקה, אותו כופר מחורף

עולמות של תוכן

קווי התוכן והמידע לתושבי מודיעין עילית

קו 'פה-סח'

קו ייעוץ חם לבחורי ישיבות בהכוונת הרב משה בלוי שליט"א ובהדרכת הרב דוד תיק שליט"א; מענה מאת יועצים מקצועיים ויראי שמיים.

08-3730070

קו החם שע"י השפ"ח

קו תוכן מגוון ביוזמת השירות הפסיכולוגי חינוכי; תכנים עשירים ומגוונים להורים וילדים מאת פסיכולוגיים מקצועיים.

08-9141297

קו חירום בנושא הקורונה

קו מידע בכל הנוגע לגיף הקורונה; מסלולי חולים בעיר, מידע תחבורה, מידע בריאותי ועוד.

08-3012154

קו ההלכה

מענה טלפוני הלכתי מטעם לשכת הרב, ע"י רבני העיר; עקב המצב הורחבו שעות המענה.

1599-569-777

קו מידע תורני

קו תוכן תורני מטעם לשכת הרב; דרשות, שיעורים והודעות כלליות

073-313-4500

חברת ש"ס

לע"נ מורנו הגרש"ז אולמן זצ"ל

079-580-5988

גדרי ההלכה, ונפתח לה את הדלת.

והאם בשקיעים שלנו נטענים כל מיני מכשירים שהשטן בערמימותו שכנע אותנו, שלולי זה אין להקב"ה דרך לפרנס אותנו, והוא מוכרח לעזרה שלנו, האם לא נפלנו בזה בפח של הגשמיות.

האם רבשקה היום יציץ מעל החומה שלנו, ויאמר לסנחריב שכזו שירה יהיו ניסים לכלל ישראל ולא תוכל להם.

במה המחשבות שלנו שקועות, האם יאמר לנו הקב"ה "חזקו עלי דברים", משום שאנחנו מורים לעצמינו הוראות היתר למיניהם, ואנו נענה לו "מה נדברנו עליך" - מה כבר רוצים מאתנו, המכשיר לצורך פרנסה וכו' וכו'.

השירה המיוחדת בליל הסדר השנה

הרהורים רבים עולים בנו בימים אלה, בכל מה שקורה בעולם עקב מגיפת הקורונה. ומה שברור הוא, שבראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, בשביל ישראל שנקרא ראשית, וצורקים הגויים שהיהודים אשמים, אבל לא בהפצת המחלה, אלא בסביבת המחלה כדי שנתבונן בדרכיו ובעבודתו יתב' בעוה"ז.

והלא דבר הוא שכולנו סגורים בבתנו ללא קשר לעוה"ז, ותראו את העיתונים של ערב ההג דלים וריקים ללא פרסומות, חוץ מדברים חיוניים באמת, וכל אחד חושב פעמיים לפני שמחליט לקנות משהוא לחג.

ותפתאום הכל השתנה, מה שהיה לנו כ"כ חשוב עד היום אין לו כבר ערך, מסתפקים במועט, העיקר לשרוד, העיקר להיות בריא ולחיות. משקיעים בתפילה, משקיעים בעבודה, "יציעקו אל ד' בצר להם, ממצוקותיהם יושעם".

וכשנשב בקרוב בליל הסדר, בלילה הקדוש הזה, המקורש מכל הלילות, ליל שימורים הוא ל' לדורותיכם, גם היום, גם בשבילנו, ונשליך את ביטחוננו אל ד', שרצוננו לעשות את רצונך באמת, גם אם ראיית צורך לכפות את רצונך עלינו בדרך הקשה הזו, ואנחנו מצטערים על כך, אבל גם שמחים שלא התייאשת מאתנו, אז תפרוץ מאתנו שירת ההלל, אותה שירה ששרו כלל ישראל בים סוף, אותה שירה ששרו בזמן סנחריב, אותה שירה ששרו בגטאות ובמחנות ההשמדה, אותה שירה שתמיד מודגשת בתוכינו, תפרוץ השנה ביתר שאת מתוך הבנה והפנמה מה הקב"ה דורש מאתנו, וכל הגויים ישמעו ויראו ויאמרו, אם זה כלל ישראל הקדושים, שבמצב הקשה והמפחיד הזה הם יושבים ואומרים שירה, בטוח ניסים נעשים להם בזו הלילה, ויכמרו רחמי ד' עלינו, ונזכה לביאת משיח צדקינו, ברחמים גדולים אמן.

ומגדף, מתוך גידופיו מציץ מעל לחומה זמן קצר אחרי"ז, באמצע אמירת ההלל, ומיד מביין שאין מה לעשות, ואומר לסנחריב שיחזור בו, היתכן.

התשובה היא, כן, זו ההשפעה של ההלל, של שירה, זו השירה שאנחנו אומרים לשיר בזמן אכילת קרבן פסח, ואם לא זכינו עדיין, אז לפחות בזמן עריכת ליל הסדר. השירה הזו בשעה כ"כ קשה, אמונה ובטחון במצב כזה, פוגע פגיעה עמוקה מאוד, גם בתוך נשמה רחוקה כ"כ כזו של רבשקה.

ואם כך היא משפיעה על הצופה הרחוק מהקב"ה, אין מרגיש אדם השר בעצמו את השירה, שמרגיש הללו עבדי ה', שאנחנו עבדי ה' ולא עבדי פרעה.

איך אפשר לתנוע לדרגה זו בהלל

וא"כ איפה הטעות שלנו, למה אנחנו לא מגיעים לדרגה זו.

בהפטרות שבת הגדול אמר הנביא מלאכי "חזקו עלי דברים אמר ד', ואומרתם מה נדברנו עליך" (מלאכי ג' יג'). והיינו שד' אמר שאתם לא מתנהגים טוב, ותשובת ישראל לה "מה נדברנו עליך" פי' שלא אמרנו כלום.

ולכאורה קשה, הרי בפסוק הבא אומר הנביא בשם דברים נוראים, "אמרתם שווא עבד אלוקים", ואיך אפשר לומר "מה נדברנו עליך", הרי דיברו ודיברו.

התשובה היא שכלל ישראל לא התכוונו באמירתם "שווא עבד ד'", שאינם רוצים לעבוד את ה', אלא רצו לומר מה הקשר שלנו לעוה"ב. בודאי אנחנו יהודים טובים ונוכח לעוה"ב, אבל במה שנוגע לעוה"ז אנחנו רואים מספיק אנשים שטוב להם בעוה"ז, אפילו שאינם עושים בכל דבר את רצונו של מקום, וא"כ למה לנו לדקדק כ"כ.

ועל זה אמר הנביא בשם ד' "חזקו עלי דברים" אתם טועים, עבדת ד' זה לא רק כדי לזכות לעוה"ב, אלא גם כדי לחיות כאן בעוה"ז. כל היינו יש לנו לשאוף לקירבת ד', ולדאוג שלא תהיה סתירה בדרכינו, ואל"כ, גם אנחנו כאומרים "שווא עבד אלוקים".

וכאן אנחנו צריכים לבדוק את עצמנו, בשעה שניגשים לומר שירה בליל הסדר, אחרי כל ההכנות הקשות במסירות נפש אין קץ לכבוד ה' ומעודו, שבודאי התכוונו לשם שמים...

אבל האם אולי טעונו קצת בדרכנו, האם למדנו יותר מידי מהגויים והמהלילונים, שרוצים לפתות אותנו.

האם הכנסנו את האופנה החדשה לבתנו, האם בקיץ הבא פתאום נגלה אופנה חדשה שאינה תואמת את

השירה הזאת לדי'

לימוד התורה, והיו עומדים צפופים ועומדים לחזות במראה הנשגב, של חצי הלילה.

קדם לשירה נשא מדברותיו חוצבי להבות אש בעומק ענייניו של הזמן הגדול ומשמעות המדרגות הנשגבות שאליהם זכו ישראל בקריעת ים סוף ובשירת הים, 'אז ישיר', פצה בניגון מיוחד ובאמירת השירה ברוב עם, כאשר כל העם עונים אחוריו ומזמרים ומשבחים להשם יתברך, האוירה המרוממת היתה כי נמצאים ברגע זה על שפת הים, ומראים באצבע ז'ה א-לי ואנוהו, משתתפי המעמד המרובים שזמנו ושירו אחר מורם ורובם, עד כדי כך היתה ההתרוממות, שלא ניתן לתארה במילים.

ועתה משעלה רבינו בסערה השמימה, חודש לפני הג הפסח, מי ישיר לנו? מי יזכורנו אוננו? מי ישמח אותנו? התיאור הקצר של מעמדים אלו שנערכו משך השנים, מעלים געגועי זיכרון וכיסופי הוד. דברות הוד שנשא אז ישארו חקוקים לעד על לוח לבנו. וצלילי השירה ימשיכו לזמן גם לאחר עלותו השמימה. אין לנו אלא לישא תפילה לבורא עולם, שכבר נזכה השתא לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, ונאמר לפניו שיר חדש בבנין בית המקדש ותחית המתים בב"א.

שלושים יום חלפו-עברו בניין מאז עלותו לשמי רום נשמתו הטהורה של מורינו ורבינו הנערץ הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצוק"ל, רב קהילת הניכי הישיבות אור החיים, ומראשי ישיבת מיר מודיעין עילית. תחושת היתמות אופפת אותנו, עדיין אל עיכלנו כי מורינו ורבינו נחסר מעמנו, הכאב הגדול מלווה אותנו, דמותו הרוממה והשפעתה הכבירה חסרה מאד בקרב תלמידיו הרבים, שומעי לקחו ובני קהילתו בפרט, ותושבי העיר מודיעין עילית בכלל

רבות יש להאריך בפרקי חייו במסכת העשירה של רבינו, חלק ניכר מדמותו הייחודית של מורינו הרב זצוק"ל היתה עבודת התפילה שלו, אם בתפילותיו הייחודיות והמיוחדות שבקעו מלבו, בהם היה משתתף לפני קונו ומתחטא כבן אצל אב. מיוחד היו המעמדים עת ניגש לפני העמוד כשליח ציבור, כאשר קולו היה רם ונישא, רוממות א-ל בגרונו, יחד עמו העלה את כל שומעיו בתפילותיו מלאות ההוד ובניגוניו מלאי הרגש.

ימים הנוראים היו ימי הוד והתעלות לבני הקהילה, כשקיים את האמרו לפני מלכותו, מה נורא היתה המלכת הבורא, כשהרים את קולו וזעק מונהמת לבו 'ויתנו לך כתר מלוכה', תחושת מלכות אפפה אל חלל היכל בית המדרש

כמעמד ההמלכה, כך המליך את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך. 'המלכה' כזו, היתה מיוחדת לאיש המורם מעם, שבכל יום ויום המליך את הבורא יתברך. והרגשת מלכות היתה בכל זמן ועת כאשר ניגש להתפלל לפני התיבה, היה קולו החזק מרעיד לבבות שומעיו ומחזירי בריאת שמים ורוממות לאזני כל שומעיו.

חוליה בלתי נפרדת מעבודת התפילה של מורינו הרב זצוק"ל שהיתה באה בשירה וזמרה, תפס מדי שנה בשנה בליל שביעי של פסח מקום מרכזי, והוא מעמד 'שירת הים' בהיכל בית המדרש המרכזי, במעמד מאות רבות של בני העיר שעלו והגיעו לאחד סעודת הלג ושעות

מלכותך ראו בניך

דברי התעוררות שהשמיע מורנו ורבינו הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצוק"ל במעמד שירת הים בליל הג שביעי של פסח

ואשה אשר יבא אל החצר הפנימית שלא כדתי' וכי.

אולם הבן הקטן של המלך הוא מכיר את המלך בתורת אבא, והוא יודע שהמלך אביו וכל דבר שהוא צריך הוא פונה לאביו כמו כל בן לאביו, וזה מה שאמר המלך לבן הקטן 'העמידני עם הנץ החמה', דהיינו שאתה יכול תמיד להיכנס אם אתה רוצה או צריך איזה דבר תיכנס לפני הזמן כמו בן הצריך לאביו.

והנה בקריעת ים סוף היה גילוי מלכות ה' בבריאה, וכבר נקבע הזמן המדויק לגילוי הזה ביום השני לבריאה - שהתנה הקב"ה עם הים שייקע ברגע מסוים, ולכן היה אסור להקדים את גילוי המלכות, וכשבנימין קפץ לים היו שרי יהודא ודגמים אותם כי היה אסור להקדים אפילו רגע עד אשר יופיע השם במלכותו והים יקבע, וזה מה שאמר יהודא שהוא הבן הגדול: המלך אמר לי בג' שעות, היינו שזה הזמן של גילוי המלכות ואי אפשר להיכנס לפני זמן זה. אבל בנימין הוא הבן הקטן שיש לו אהבה וגעגועים לאביו והוא טוען שהוא רוצה לראות את אבא, והמלך אמר לו שהוא יכול להיכנס אפילו בנך החמה, כי בן שיש לו געגועים לאביו נכנס בכל עת ובכל זמן.

בנים למקום ועבדיו

ואכן, בקריעת ים סוף נתקיימו שני התנאים, אלו, שזכו לראות גילוי מלכות השם כמ"ש 'ומלכותו ברצון קבלו עליהם', וזכו לראות גילוי רחמי אב כמ"ש 'וראו בניו' גבורתו, 'מלכותך' ראו בניך'. והקב"ה אמר שניכם נתכוונתם לכבודי, ולכן יהודא שהוא מסר עצמו לכבוד המלכות זכה למלכות, שמלכות בית דוד תפקידה לגלות ולהביא מלכות השם ית' בבריאה, ובנימין זכה שבית המקדש יבנה בחלקו, כי בנימין היה בבחינת הבן הקטן שמתגעגע לאביו לכן זכה לבית המקדש שם יש גילוי הנהגה של אב, כדאיתא ברש"י פירשת פנחס בענין קרבן התמיד שאמר הקב"ה למשה צוה את בני עלי כביכול כבן שנתון לאביו לחמו, ונבמ' בברכות (דף ג.) או לבנים' שגלו מעל שולחן אביהם, הרי שבבית המקדש אנו נחשבים בנים הסמוכים על שולחן אביהם, שם אפשר לבקש לראות את האב, להתפלל לפניו בכל עת ובכל זמן.

ועי' בזה"ק פרשת בהר [מובא בספר יסושה"ע תחילת הספר], שרצון ה' בתכלית הבריאה שנועבר לפניו בנינים לאביהם וכעבדים למלכם, ועיי"ש.

וכך צריך לזכות תמיד להתנהג כבנים לאביו שבשמים, להיות התפילה כבן מתחטא לאביו, לאהוב כל יהודי כי הוא מהבנים למקום, וביחד עם זאת לזכות להיות עבדי המלך ברוך הוא, לפניו נעבד ביראה ופחד, לבקש שיתגלה במהרה מלכות ה' ונזכה לומר לפניו שירה חדשה בב"א.

בפתח הדברים נציין, כי ביריעה קצרה זו לא נוכל להקיף את כל הדברים העמוקים שהיה אומר ובוודאי שלא נוכל להמחיש את הצורה שבה הדברים נאמרו ואת תחושת הרוממות והרושם הכביר שהם הותירו בלב שומעיהם, אך מכל מקום נביא כאן מקצת מן הדברים, בבחינת 'טיפה מן הים', מתוך אחת הדרשות שנאמרה על ידו, והיא רצון שיהיו הדברים לתועלת לעילוי נשמתו הטהורה.

שבטים מתנצחים על הים

מצינו בגמ' במסכת סוטה (דף לז.) היה רבי מאיר אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מתנצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחילה לים זה אומר אני יורד תחילה לים, קפץ שבטו של בנימין יורד לים תחילה שנאמר שם בנימין צעיר רודם אל תקרי רודם אלא רד ים, והיו שרי יהודא רוגמים אותם שנאמר שרי יהודא רגמתם, לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לגבורה שנאמר וביך כתפיו שכן, ובתוספתא איתא שיהודא זכה למלכות.

והמאמר הזה הוא פלאי, מה היתה המחלוקת בין השבטים מי יכנס תחילה לים, וכמו כן צריך להבין מי מנע את יהודא מלהיכנס לים, ולא זו בלבד אלא הם רגמים את בנימין באבנים על כך שקפצו לים, ועוד הם גם מקבלים פרס על זה. הדברים תמוהים.

והתוס' (שם) מכיאים את התוספתא שמבאר ואומר: 'משל למה הדבר דומה למלך שיש לו שני בנים אחד גדול ואחד קטן, אמר לקטן העמידני עם הנץ החמה אמר לגדול העמידני בג' שעות, בא הקטן להעמידו עם הנץ החמה ולא הניחו גדול, אמר לו לא אמר לי אלא עד ג' שעות והקטן אמר לא אמר לי אלא עד הנץ החמה, מתוך שהיו עומדים צהובים ננער אביהם, אמר להם בניי מ"מ שניכם לא כיונתם אלא לכבודי אף אני לא אקפח את שרככם, מה שכן נטלו, שבטו של בנימין שירד תחילה לים שרתה שכינה בחלקו, שבטו של יהודא זכה למלכות'.

והנה גם את המשל צריך להבין מדוע המלך מצוה לבן אחד להעמידו בג' שעות ולבן האחר מצוה להעמידו עם הנץ החמה, וכן צריך ללמד ולבאר מה כאן הנמשל.

הנהגת אב והנהגת מלכות

אלא ביאור הדברים, שהבן הגדול של המלך הוא הממונה על הנהגתו של המלכות, והעמידני בג' שעות' הכוונה שהמלך מתגלה רק מהזמן של ג' שעות, כמ"ש בגמ' (ברכות טז.) 'שכן דרך בני מלכים לעמוד בג' שעות', ואם יבוא אדם להיכנס למלך לפני זמן זה אחת דתו להיענש, כמ"ש באסתר (ד, יא) 'כי כל איש

הגאון רבי אפרים רוטשילד שליט"א רב שבט הלוי

ההלל בליל הסדר – התפרצות רוחנית של עובדי ד'

ידועים דברי הגרי"ז (חנונה ג' ר) שהלל בליל הסדר היא בגדר שירה, ושירה זו היא הודאה שלא סתם נאמרת, אלא שמתפרצת מתוך לבו הטהור של כל יהודי. ואם כן עלינו להתבונן איך מגיעים לדרגה זו, שאמירת ההלל שלנו תהיה באמת שירה, ולא כקריאה בעלמא. לאיזה תכלית חייב אדם לראות כאילו יצא בעצמו ממצרים

התשובה לכך אנו מוצאים בדברי ר"ג בנוסח ההגדה, "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו יצא ממצרים". וצ"ב, מה הפירוש כאילו הוא יצא. האם זה מתבטא בכך שהוא יושב בכסא מרופד ונוח, עם כרים בהסיבה, ושותה יין מעודן, וכך מרגיש בן הורין. ממה הוא בדיק בן הורין.

מזה שיש לו פרנסה בשפע, ובריאות לו ולכל הסובבים אותו, כל בני ביתו הולכים בדרכו כמו שהוא חינוך אותם, האם כל אלו גורמים לו להתפרצות של הודאה להקב"ה, עד שהוא מוכרח לומר שירה, ומתפרץ ממנו אמירת ההלל. האם בכלל פעם בחיינו נגיע למצב גשמי יציב כזה, שאנחנו פשוט לא מסוגלים להתנפק עד שנגיע "ללפיכך" בהגדה, ומוכרחים כבר לומר הלל.

לא ולא, לעולם לא נגיע לזה מסיבות גשמיות, רק מסיבות רוחניות חייב אדם לראות כאילו הוא יצא ממצרים, הללו עבדי ה', זה הלל, לזה צריך

(עכ"ם ב' ה'), דהא דאמרין "דע מה שתשיב לאפיקורוס" (סנהדרין לה:). היינו באפיקורוס גוי, אבל לא בישראל דפקד טפי, ולכן לא ענו אותו דבר. וביאר הכללי יקד שקיים חזקיהו דברי זקנו דור המלך שאמר "כי לך ד' הוחלתי, אתה תענה ד' אלוקי" (תהילים לה' טז), ולכן לא ענו כלום כדי שהקב"ה יענה בעדם, וללמד לדורות שהאדם שמהרפים אותו ואינו משיב, יענה הקב"ה בעדו.

כופר ממש, מחרף ומגדף אלוקי ישראל.

ובילקוט שמעוני (מלכים רמ"א) מובא שאז הגיע ליל הסדר ורבשקה שמע קולות מעבר לחומות ירושלים, הציץ מעל החומה ושמע שהיו קוראין את ההלל ואמר לסנהריב חזור לאחוריך, כי יסיים נעשים להם בזו הלילה, אבל סנהריב היה מבזה את הדבר שנאמר "נופף ידו הר בת ציון" (ישעיה י' לב'), וביאר רש"י (שם) שכל הדרך הזדור להגיע לירושלים מבעור יום, כי אמרו איצטגנינו אם תלחם היום תכבוש אותה, וכשעמד בנוב וראה את ירושלים קטנה, התחיל להניף ידו בגאון, וכי על עיר כזו הרגזתי כל החיילות וכי.

איזה גבורה של כלל ישראל, איזו אמונה, אנשים העומדים במצור ובמצוק, בירושלים הנצורה, קוראין את ההלל "הללו עבדי ד'". ובמדרש רבא מובא (שמו"ר יח' ה') שהיו ישראל וחזקיהו יושבין ואומרים את ההלל שהיה לילה של פסח, והיו מתייראים לומר עכשיו ירושלים מתכבשת בידו, כיון שהשכימו בבוקר לעמוד ולקרית ק"ש ולהתפלל, מצאו אותם פגרים מתים עכ"ל. פחד נורא - ומה עושים, ואמרים הלל.

ובאותה לילה "ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה שמונים וחמישה אלף, וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מתים" (מלאכים ב' יט' ל"ה'), ובגמ' שבת (ק"ג:) שמתו שנשרפה נשמתן וגופן היה קיים.

ובספר משבצות זהב (מ"ב ע' תע"א) הביא מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל בביאור הפיוט "שורפו משמני פול ולח, ביקד יקוד פסח" (בסוף ההגדה), שבני ישראל בערב פסח פחדו שיגיע סנהריב ויהרוג את כולם, ולא יוכלו לקיים מצוות קרבן פסח, ומ"מ אמרו שנשחוט את הפסח משום שגם זו מצוה אפילו אם לא נזכה לקיים אכילת הפסח, וכשראו שיש זמן לצלות את הפסח אמרו שנצלה כי אולי בכל אופן נזכה לאכלו. אמנם מרוב דאגה, נשרפו ונחרכו הפסחים כדרך צלי אש אם אין עומדים עליו המומחים בדבר. וכשראו מה שקרה אמרו, יהא רעוה שאנשי סנהריב ישרפו, כדרך שנעשה לפסחינו, וקיים הקב"ה קללתם וזה "שורפו משמני פול ולח" שהם סנהריב ואנשיו (מ"ב טו' יט', ישעיה סו' יט') "ביקוד יקוד פסח" דהיינו בזמן שראוי לצלות את קרבן פסח.

ומדבריו נראה שמתו בשרפה מצד מידה כנגד מידה. ולי העני נראה להוסיף על פי הגמ' בסנהדרין (צה:): לדעת ר' יצחק נפחא שאנשים גילה להם, ושמעו שירה מפי החיות ומתו, שגם בזה יש מידה כנגד מידה, שמתו במיתתו זו כנגד מסירות נפשם של כלל ישראל באמירת הלל בלילה זה. והנה ראה זה פלא, אותו רבשקה, אותו כופר מחרף

עולמות של תוכן

קווי התוכן והמידע לתושבי מודיעין עילית

קו 'פה-סח'

קו ייעוץ חם לבחורי ישיבות בהכוננת הרב משה בלוי שליט"א ובהדרכת הרב דוד תיק שליט"א; מענה מאת יועצים מקצועיים ויראי שמיים.

08-3730070

קו החם שע"י השפ"ח

קו תוכן מגוון ביוזמת השירות הפסיכולוגי חינוכי; תכנים עשירים ומגוונים להורים וילדים מאת פסיכולוגיים מקצועיים.

08-9141297

קו חירום בנושא הקורונה

קו מידע בכל הנוגע לנגיף הקורונה; מסלולי חולים בעיר, מידע תחבורה, מידע בריאותי ועוד.

08-3012154

קו ההלכה

מענה טלפוני הלכתי מטעם לשכת הרב, ע"י רבני העיר; עקב המצב הורחבו שעות המענה.

1599-569-777

קו מידע תורני

קו תוכן תורני מטעם לשכת הרב; דרשות, שיעורים והודעות כלליות

073-313-4500

חברת ש"ס

לע"נ מורנו הגרש"ז אולמן זצ"ל

079-580-5988

גדרי ההלכה, נפתח לה את הדלת.

והאם בשקעים שלנו נטענים כל מיני מכשירים שהשטן בערמימותו שכנע אותנו, שלולי זה אין להקב"ה דרך לפרנס אותנו, והוא מוכרח לעזרה שלנו, האם לא נפלנו בזה בפח של הגשמיות.

האם רבשקה היום יציץ מעל החומה שלנו, ויאמר לסנחריב שבכזו שירה יהיו ניסים כללל ישראל ולא תוכל להם.

במה המחשבות שלנו שקועות, האם יאמר לנו הקב"ה "חזקו עלי דבריכם", משום שאנחנו מורים לעצמינו הוראות היתר למיניהם, ואנו נענה לו "מה נדברנו עליך" - מה כבר רוצים מאתנו, המכשיר לצורך פרנסה וכו' וכו'.

השירה המיוחדת בליל הסדר השנה

הרהורים רבים עולים בנו בימים אלה, בכל מה שקורה בעולם עקב מגיפת הקורונה. ומה שברור הוא, שבראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, בשביל ישראל שנקרא ראשית, וצדקים הגויים שהיהיהם אשמים, אבל לא בהפצת המחלה, אלא בסיבת המחלה כדי שנתבונן בדרכינו ובעבודתנו יתב' בעוה"ז.

והלא דבר הוא שכולנו סגורים בבתינו ללא קשר לעוה"ז, ותראו את העיתונות של ערב החג דלים וריקים ללא פרסומות, חוץ מדברים חיוניים באמת, וכל אחד חושב פעמיים לפני שמחליט לקנות משהוא לחג.

ופתאום הכל השתנה, מה שהיה לנו כ"כ חשוב עד היום אין לו כבר ערך, מסתפקים במועט, העיקר לשרוד, העיקר להיות בריא ולחיות. משקיעים בתפילה, משקיעים בעבודה, "ויצעקו אל ד' בצר להם, ממצוקותיהם ישיעם".

וכשנשב בקרוב בליל הסדר, בלילה הקדוש הזה, המקודש מכל הלילות, ליל שימורים הוא לך לדורותיכם, גם היום, גם בשבילנו, ונשליך את ביטחוננו אל ד', שרצוננו לעשות את רצונך באמת, גם אם ראית צורך לכפות את רצונך עלינו בדרך הקשה הזו, ואנחנו מצטערים על כך, אבל גם שמחים שלא התייאשת מאתנו, אז תפרוץ מאתנו שירת ההלל, אותה שירה ששרו כלל ישראל בים סוף, אותה שירה ששרו בזמן סנחריב, אותה שירה ששרו בגטאות ובמחנות ההשמדה, אותה שירה שתמיד מורגשת בתוכינו, תפרוץ השנה בידנו שאת מתוך הבנה והפנמה מה הקב"ה דורש מאתנו, וכל הגויים ישמעו ויראו ויאמרו, אם זה כלל ישראל הקדושים, שבמצב הקשה והמפחית הזה הם יושבים ואומרים שירה, בטוח ניסים נעשים להם בזו הלילה, וכמורו רחמי ד' עלינו, ונזכה לביאת משיח צדקינו, ברחמים גדולים אמן.

ומגדף, מתוך גידופיו מציץ מעל לחומה זמן קצר אחר"ז, באמצע אמירת ההלל, ומיד מבין שאין מה לעשות, ואומר לסנחריב שיחזור בו, היתכן.

התשובה היא, כן, זו ההשפעה של הלל, של שירה, זו השירה שאנחנו אומרים לשיר בזמן אכילת קרבן פסח, ואם לא זכינו עדיין, אז לפחות בזמן עריכת ליל הסדר. השירה הזו בשעה כ"ל קשה, אמונה ובטחון במצב כזה, פוגע פגיעה עמוקה מאוד, גם בתוך נשמה רחוקה כ"כ כזו של רבשקה.

ואם כך היא משפיעה על הצופה הרחוק מהקב"ה, אין מרגיש אדם השר בעצמו את השירה, שמרגיש הללו עבדי ה', שאנחנו עבדי ה' ולא עבדי פרעה.

איך אפשר להגיע לדרגה זו בחלל

וא"כ איפה הטעות שלנו, למה אנחנו לא מגיעים לדרגה זו.

בהפטרות שבת הגדול אמר הנביא מלאכי "חזקו עלי דבריכם אמר ד', ואמרתם מה נדברנו עליך" (מלאכי ג' יג'). והיינו שד' אמר שאתם לא מתנהגים טוב, ותשובת ישראל לזה "מה נדברנו עליך" פי' שלא אמרנו כלום.

ולכאורה קשה, הרי בפסוק הבא אמר הנביא בשם דברים נוראים, "אמרתם שווא עבור אלוקים", ואיך אפשר לומר "מה נדברנו עליך", הרי דיברנו ודיברו.

התשובה היא שכלל ישראל לא התכוונו באמירתם "שווא עבור ד'", שאינם רוצים לעבור את ה', אלא רצו לומר מה הקשר שלנו לעוה"ב. בודאי אנחנו יהודים טובים ונזכה לעוה"ב, אבל במה שנוגע לעוה"ז אנחנו רואים מספיק אנשים שטוב להם בעוה"ז, אפילו שאינם עושים בכל דבר את רצונו של מקום, וא"כ למה לנו לדקדק כ"כ.

ועל זה אמר הנביא בשם ד' "חזקו עלי דבריכם" אתם טובים, עבדת ד' זה לא רק כדי לזכות לעוה"ב, אלא גם כדי לחיות כאן בעוה"ז. כל חיינו יש לנו לשאוף לקירבת ד', ולדאוג שלא תהיה סתירה בדרכינו, ואל"כ, גם אנחנו כאומרים "שווא עבור אלוקים".

וכאן אנחנו צריכים לבדוק את עצמנו, בשעה שניגשים לומר שירה בליל הסדר, אחרי כל ההכנות הקשות במסירות נפש אין קץ לכבוד ה' ומועדו, שבוודאי התכוונו לשם שמים....

אבל האם אולי טעינו קצת בדרכנו, האם למדנו יותר מידי מהגויים ומהחילונים, שרוצים לפתוח אותנו.

האם הכנסנו את האופנה החדשה לבתינו, האם בקיץ הבא פתאום נגלה אופנה חדשה שאינה תואמת את

השירה הזאת לך

לימוד התורה, והיו עומדים צפופים ועומדים לחזות במראה הנשגב, של חצי הלילה.

קודם לשירה נשא מדברותיו הוצני להבות אש בעומק עניינו של הזמן הגדול ומשמעות המדרגות הנשגבות שאליהם זכו ישראל בקריעת ים סוף ובשירת הים, 'אז ישיר', פצה בניגון מיוחד ובאמירת השירה ברוב עם, כאשר כל העם עונים אחריו ומזמרים ומשבחים להשם יתברך, האוירה המרוממת היתה כי נמצאים ברגע זה על שפת הים, ומראים באצבע 'זה א-לי ואנוהו', משתתפי המעמד המרובים שמו ושודו אחר מורם ורובם, עד כדי כך היתה ההתרוממות, שלא ניתן לתארה במילים.

ועתה משעלה רבינו בסערה השמימה, חודש לפני חג הפסח, מי ישיר לנו? מי ירומם אותנו? מי ישמח אותנו? התיאור הקצר של מעמדים אלו שנערכו משך השנים, מעלים געגועי זיכרון וכיסופי הוד. דברות ההוד שנשא אז ישארו חקוקים לעד על לוח לבנו. וצילי השירה ימשיכו לזמן גם לאחר עלותו השמימה. אין לנו אלא לישא תפילה לבורא עולם, שכבר נזכה השתא לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, ונאמר לפניו שיר חדש בבנין בית המקדש ותחיית המתים בבי"א.

לשומים יום חלפו- עברו ביעף מאז עלותו לשמי רום נשמתו הטהורה של מורינו ורבינו הנערץ הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצוק"ל, רב קהילת חניכי הישיבות אור החיים, ומראשי ישיבת מיר מודיעין עילית. תחושת היתמות אופפת אותנו, עדיין אל עילנו כי מורינו ורבינו נחסר מעמנו, הכאב הגדול מלווה אותנו, ודמותו הרוממה והשפעתה הכבירה חסרה מאד בקרב תלמידיו הרבים, שומעי לקחו ובני קהילתו בפרט, ותושבי העיר מודיעין עילית בכלל

רבות יש להאריך בפרקי הייו במסכת העשירה של רבינו, חלק ניכר מדרמתו הייחודית של מורינו הרב זצוק"ל היתה עבודת התפילה שלו, אם בתפילותיו הייחודיות והמרוממות שבקונו מלבנו, בהם היה משתתף לפני קונו ומתחטא כבן אצל אב. מיוחד היו המעמדים עת ניגש לפני העמוד כ'שליח ציבור', כאשר קולו היה רם ונישא, רוממות א-ל בגרונו, יחד עמו העלה את כל שומעיו בתפילותיו מלאות ההוד ובניגוניו מלאי הרגש.

מימי הנוראים היו ימי הוד והתעלות לבני הקהילה, כשקיים את ה'אמרו לפני מלכותי', מה נורא היתה המלכת הבורא, כשהרים את קולו וזעק מנהמת לבו 'יתנו לך כתר מלוכה', תחושת מלכות אפפה אל חלל היכל בית המדרש כבמעמד ההמלכה, כך המלך את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך. 'המלכה' כזו, היתה מיוחדת לאיש המורם מעם, שבכל יום יום המלך את הבורא יתברך. והרגשת מלכות היתה בכל זמן ועת כאשר ניגש להתפלל לפני התיבה, היה קולו החזק מרעיד לבבות שומעיו ומחזירי ביראת שומים ורוממות לאזני כל שומעיו.

חוליה בלתי נפרדת מעבודת התפילה של מורינו הרב זצוק"ל שהיתה באה בשירה וזמרה, תפס מדי שנה בשנה בליל שביעי של פסח מקום מרכזי, והוא מעמד 'שירת הים' בהיכל בית המדרש המרכזי, במעמד מאות רבות של בני העיר שעלו והגיעו לאחר סעודת הלג ושעות

מלכותך ראו בניך

דברי התעוררות שהשמיע מורנו ורבינו הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצוק"ל במעמד שירת הים בליל חג שביעי של פסח

ואשה אשר יבא אל החצר הפנימית שלא כדת' וכו'. אולם הבן הקטן של המלך הוא מכיר את המלך בתורת אבא, והוא ידע שהמלך אביו וכל דבר שהוא צריך הוא פונה לאביו כמו כל בן לאביו, וזה מה שאמר המלך לבן הקטן 'העמידני עם הנץ החמה', דהיינו שאתה יכול תמיד להיכנס אם אתה רוצה או צריך. איזה דבר תיכנס לפני הזמן כמו בן הצריך לאביו.

והנה בקריעת ים סוף היה גילוי מלכות ה' בבריאה, וכבר נקבע הזמן המדויק לגילוי הזה ביום השני לבריאה - שהתנה הקב"ה עם הים שייקבע ברגע מסוים, ולכן היה אסור להקדים את גילוי המלכות, וכשבנימין קפץ לים היו שרי יהודה רוגמים אותם כי היה אסור להקדים אפילו רגע עד אשר יופיע השם במלכותו והים יבקע. וזה מה שאמר יהודה שהוא הבן הגדול: המלך אמר לי בג' שעות, היינו שזה הזמן של גילוי המלכות ואי אפשר להיכנס לפני זמן זה. אבל בנימין הוא הבן הקטן שיש לו אהבה וגעגועים לאביו והוא טוען שהוא רוצה לראות את אבא, והמלך אמר לו שהוא יכול להיכנס אפילו בנץ החמה, כי בן שיש לו געגועים לאביו נכנס בכל עת ובכל זמן.

בנים למקום ועבריו

ואכן, בקריעת ים סוף נתקיימו שני הנהגות אלו, שזכו לראות גילוי מלכות השם כמ"ש 'ומלכותו ברוצן קבלו עליהם', וזכו לראות גילוי רחמי אב כמ"ש 'וראו בניו' גבורתו, 'מלכותך' ראו בניו'. והקב"ה אמר שניכם נתכוונתם לכבודי, ולכן יהודא שהוא מסר עצמו לכבוד המלכות זכה למלכות, שמלכות בית דוד תפקידיה לגלות ולהביא מלכות השם ית' בבריאה, ובנימין זכה שבית המקדש יבנה בחלקו, כי בנימין היה בבחינת הבן הקטן שמתגעגע לאביו לכן זכה לבית המקדש שם יש גילוי הנהגה של אב, כדאיאת ברש"י פירשת פנחס בענין קרבן התמיד שאמר הקב"ה למשה צוה את בני עלי כביכול כבן שנותן לאביו לחמו, וע"ש. ובגמ' בברכות (דף ג.) אוי לבנים' שגלו מעל שולחן אביהם, הרי שבבית המקדש אנו נחשבים בנים הסמוכים על שולחן אביהם, שם אפשר לבקש לראות את האב, להתפלל לפניו בכל עת ובכל זמן.

ועי' בזוה"ק פרשת בהר [ומובא בספר יסושה"ע תחילת הספר], שרצון ה' בתכלית הבריאה שנעבוד לפניו כבנים לאביהם וכעבדים למלכם, ועי"ש.

וכן צריך לזכות תמיד להתנהג כבנים לאביו שבשמים, להיות התפילה כבן מתחטא לאביו, לאהוב כל יהודי כי הוא מהבנים למקום, וביחד עם זאת לזכות להיות עבדי המלך ברוך הוא, לפניו ועבוד ביאה ופחד, לבקש שיתגלה במהרה מלכות ה' וזכה לומר לפניו שירה חדשה בבי"א.

בפתח הדברים נציין, כי ביריעה קצרה זו לא נוכל להקיף את כל הדברים העמוקים שהיה אומר ובוודאי שלא נוכל להמחיש את הצורה שבה הדברים נאמרו ואת תחושת הרוממות והורשם הכביר שהם הותירו בלב שומעיהם, אך מכל מקום נביא כאן מקצת מן הדברים, בבחינת 'טיפה מן הים', מתוך אחת הדרשות שנאמרה על ידו, והיא רצון שיהיו הדברים לתועלת לעילוי נשמתו הטהורה.

שבטים מתצחים על הים

מצינו בגמ' במסכת סוטה (דף לו.) היה רבי מאיר אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מתצחים זה עם זה, זה אומר אני יורד תחילה לים זה אומר אני יורד תחילה לים, קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה שנאמר שם בנימין צעיר רחם אל תקרי רחם אלא רד ים, והיו שרי יהודא רוגמים אותם שנאמר שרי יהודא רגמתם, לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזין לגבורה שנאמר ובין כתפיו שכן, וכתוספתא איתא שיהודא זכה למלכות.

והמאמר הזה הוא פלאי, מה היתה המחלוקת בין השבטים מי יכנס תחילה לים, וכמו כן צריך להבין מי מעט את יהודא מלהיכנס לים, ולא זו בלבד אלא הם רוגמים את בנימין כאבנים על כך שקפצו לים, ועוד הם גם מקבלים פרס על זה. הדברים תמוהים.

והתוס' (שם) מביאים את התוספתא שמבאר ואומר: 'משל למה הדבר דומה למלך שיש לו שני בנים אחד גדול ואחד קטן, אמר לקטן העמידני עם הנץ החמה אמר לגדול העמידני בג' שעות, בא הקטן להעמידו עם הנץ החמה ולא הניחו גדול, אמר לו לא אמר לי אלא עד ג' שעות והקטן אמר לא אמר לי אלא עד הנץ החמה, מתוך שהיו עומדים צהובים נעור אביהם, אמר להם בניי מ"מ שניכם לא כיונתם אלא לכבודי אף אני לא אקפח את שכרכם, מה שכר נטלו, שבטו של בנימין שירד תחילה לים שרתה שכינה בחלקו, שבטו של יהודא זכה למלכות'.

והנה גם את המשל צריך להבין מדוע המלך מצוה לבן אחד להעמידו בג' שעות ולבן האחר מצוה להעמידו עם הנץ החמה, וכן צריך ללמוד ולבאר מה כאן הנמשל.

הנהגת אב והנהגת מלכות

אלא ביאור הדברים, שהבן הגדול של המלך הוא הממונה על הנהגה של המלכות, והעמידו בג' שעות' הכוונה שהמלך מתגלה רק מהזמן של ג' שעות, כמ"ש בגמ' (ברכות ט.) 'שכן דרך בני מלכים לעמוד בג' שעות', ואם יבוא אדם להיכנס למלך לפני זמן זה אחת דתו להיענש, כמ"ש באסתר (ד, יא) 'כי כל איש

כל זאת חסרנו

דברים שנכתבו בדמעה על ידי תלמידו הגר"י בן שליט"א ראש ישיבת "תורת מרדכי"

ישנם דברים שהיו ויותר לא יהיו, וגם אם יהיו זה כבר לא מה שהיה, כי מה שהיה לא יחזור, עד יבא משיח צדקנו, ובקולו של מלך המשיח נוכח לגלות עפר מבין עינינו ולחזות בנועם זיו ההוד הגדול.

מעמד 'שירת היס' של מורינו ורבינו רה"י הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצ"ל, הוא מעמד שלא ניתן להכות אותו וגם לא שייך לעשות משהו אף מעין מה שהיה, לכן מבחינתנו - המשתתפים המשותקים, מה שהיה יותר לא יהיה.

נתחסר לנו הדרשה חוצבת הלהבות, המתובלת באינספור אמרות חז"ל ודברי רבותינו הגדולים, דרשה שהכילה הכל, מדברי רבותינו בעלי המוסר יחד עם אמרות חסידיות שנונות, והבריה התיכון, רעיון עמוק - שזור כחוט השני לאורך כל הדרשה, הכל במתק שפתיים ובקול גדול כקול השופר המעורר, כדרכו של מורינו רה"י זצ"ל, אשר בכל הזמנות שדיבר ובכל מקום שהרצה את דבריו הנעימים, היה המקום גדוש מפה לפה עד אפס מקום. אלו לא היו עוד דרשות, אלו היו דרשות אשר כל השומע היה יוצא גדוש ומלא ברכת ה'.

החג היה לובש צורה חדשה ומימד אחר. בין קהל השומעים יכלו לראות את כל סוגי האנשים, מתלמידי חכמים מופלאים ועד כל עמך בית ישראל, הרב זצ"ל עם כל גדלותו ועם כל עצמתו הרוחנית, היה משכיל להלך כנגד רוחם של כולם בצורה פלאית, לא היה אחד שיכול לומר זו לא דרשה בשבילי.

בדבריו הוכיח בקיאות וידע רחבים ביותר, ובמתיקות מיוחדת הגישם לציבור עם רמה גבוה של מחשבה ועומק, יש לציין כי בכל שנה הרב זצ"ל השכיל לבא עם דרשה חדשה ורעיון חדש לגמרי, הדברים מעולם לא חזרו על עצמם.

אך לאחר ככלות מעמד ביאור עומק עינינו של החג, החל מעמד השירה, קול השופר הלך והתחזק והרב נגש אל עמוד התפילה, ומפיו בקע ניגון המיוחד שהרב זצ"ל הביא עמו משחר נעוריו, בטון סוחף ובמעמד צפוף ביותר, לא היתה אבן פנויה בביהמ"ד ומחוצה לו, מאות מאות של תלמידי חכמים כולם בשלהבת אש קודש בשירה אדירה אשר נחרתה משך כל השנה כולה, א"י.. ד' ד'.. ד' ד'.. ד' ד'.. וקולו של הרב עולה מעל כולם, הקול המיוחד הצלול החזק עם הניגון המדויק, עם כח ההנהגה לאחוז בשרביט הניגון ולהוביל את כל הקהל אחריו.

ואז לאחר הניגון אמירת הפסוק הראשון והרב אומר ואחריו כל הקהל בהתלהבות עצומה. הרב ידבר וכל קהל הגדול יענו בקול. מי שלא מכיר שואל האם זו העיר הליטאית "מודיעין עלית"?! וכן בכל פסוק ופסוק, הרב פוצח בשירה ואחר כך אומר את הפסוק בקול השופר הצלול הנעים והעם אחריו. התחושה הייתה "אנחנו שם"! אנחנו נמצאים בים סוף, מעין דמיעין, וכל זאת חסרנו.

גדולה האבדה חסרה לנו מאד ובפרט הלילה הגדול של שביעי של פסח. איך נשיר את שיר השם, מי יתן לנו תמורתו.

פה-סח

לגבי הישיבות מודיעין עלית

08-3730070

עם המחנך הגדול

מרדכי ר' משה בלוי שליט"א הניחותו
 לחתמו יו"ר הוועד בני הישיבות לעזרת
 על מה יתקשר עליהם בימי בין המינים
 בנסע החיים בו אנו נמצאים

התקשרו אלינו על מנת להצטרף
 ללגת הישיבות מודיעין עלית

באדיבות משה בלוי שליט"א
 בנין גומאיים ויל עזריאל מנחם ויקריי
 סניף מודיעין עלית

הגאון רבי יורם סרי שליט"א
דיין ומו"ץ במודיעין עילית ורב "טרם"

מספר הוראות לפונים למוקד רפואי "טרם" בפרט בשבת קודש ובחגים

אמירה לעכרם: בסניף טרם יש קולר למים חמים או קרים. המכשיר הינו דיגטלי, והשימוש בו בשבת אסור. כמו כן אין לבקש מהאינו יהודי למזוג מים. למעט מי שצריך לשתות מים אלו מחשש פיקוח נפש.

פינוי לבית חולים: הרופאים בטרם שאינם בני ברית מקבלים מידי פעם הסבר על המקרים שאסור לחלל שבת בנסיעה לבית חולים. אולם גם כשהם מבינים את הצרכים של הצבור כאן, עדיין הם מחוייבים לכללי הרפואה, שלעיתים אינם עולות בקנה אחד עם ההלכה.

שאלת רב: במקרה שהרופא ממליץ על פינוי לבית חולים, כשיש ספק אם אכן הדבר נחשב לפיקוח נפש, והדבר אינו בהול והזמן נותן, מן הראוי לפנות לרב לשאול אם צריך ליסוע לבית חולים. כבר היו הרבה מקרים שנמנעה הנסיעה בשבת. בכל שאלה, כל אחד יכול לפנות לרב שמקובל עליו, אם כי בדרך כלל לא כדאי לפנות לרב שגר רחוק מסניף טרם.

נסיעה לבית חולים: כמוכן שבמקרים מסויימים יש הבדל אם הצורך בבית חולים הוא בתחילת השבת, שאז להישאר בבית זמן רב עלול להחמיר את המצב, לעומת מקרה שהפניה לבית חולים לקראת צאת השבת, שאז יותר קל לשקול את ההישארות בבית עד לאחר השבת.

הוצאה מחוץ לתחום: הדברים שמוותר להוציא מחוץ לתחום הם הדברים הנצרכים לצורך פיקוח נפש, דהיינו מסמכים רפואיים רלוונטיים. מותר לצאת עם הבגדים שעליו, ובמקום צורך לקחת בנפרד בגדים אישיים הנצרכים לשימוש באותה שבת. ולצורך ילד מותר לקחת גם צגלה. מי שהגיע לטרם עם ציוד מיותר, וצריך להתפנות בדחיפות, יכול להשאיר את חפציו בקרבת מקום (בית, בית כנסת במקום צרדי וכו')

נסיעה עם מלווה: מותר וצריך ליסוע עם מלווה, ודי במלווה אחד. אם יש לחולה צד שיצטרך ליסוע לבית חולים בדחיפות, כדאי להגיע לכתחילה עם מלווה לטרם ועם הדברים המינימליים שמוותר לקחת איתו.

בכל שאלה הלכתית בעניין טרם ניתן לפנות אל הרה"ג שליט"א בטלפון 077-986/7250 או בשבת בביתו רחוב שדי חמד 22.

הפניה לטרם: מי שיש לו צורך לפנות לטרם, והדבר ידוע לו קודם השבת, צריך לגשת לסניף עוד קודם שבת, ולא להמתין לאחר כניסת השבת, בגלל שכך נוה לו מכל סיבה שהיא, כגון שהוא עסוק בהכנות לשבת, או מחשש לתור ארוך וכיוצ"ב.

הפניות לטרם מתחלקות בדרך כלל לשני מקרים כלליים, האחד מחלה פנימית, והשני חבלות. בחשש למחלה פנימית יש צורך לבצע בדיקת לחץ דם וחום. המטרה לברר אם יש דלקת פנימית או זיהום. שני אלו נחשבים לחשש פיקוח נפש, וממילא בדיקות אלו נצרכות מאוד.

הבדיקות בטרם: את המכשיר מפעיל הרופא או האח שאינו בן ברית, וממילא אין בזה חשש חילול שבת. כמו כן, אין חשש במה שהפונה מתבקש לשים את ידו או לפתוח את פי, הן משום שהצורך בבדיקות אלו הוא לשלול מחלה פנימית, שבשלב ראשון מזהים שיש חלילה בעיה על ידי לחץ הדם או חום, והן משום שלדעת כמה פוסקים אין בזה איסור מסייע. ומה שהרופא מבקש לסגור את הפה על המדחום, אין זה אלא לנוחות הרופא שלא יצטרך להחזיק את המדחום כל זמן המדידה, ומבחינה רפואית אין שינוי במדות החום בין אם הפה סגור, או פתוח כשהלשון נחה על המדחום. ומאחר ויש צורך חשוב בבדיקה זו לדעת אם יש חשש לדלקת או זיהום פנימי, ודאי שאין מקום להחמיר בזה.

מוקצה במרשם: כשרופא נותן מרשם לתרופה, החושש משום מוקצה יכול להשאיר את המרשם במקום, ולקחתו במוצאי שבת.

איסור יחוד: בבדיקת רנטגן התעוררה שאלה של איסור יחוד. בהלכות יחוד יש כלל שאם יש חשש שהדלת תפתח על ידי מישהו שנמצא מחוץ לחדר, אין איסור יחוד. בסניף טרם כאן, הדלת הראשונה משמשת ככניסה לחדר הצילום, ואחר כך יש חדר קטן יותר עם חלון זכוכית שבו עומד טכנאי הרנטגן בשעת הצילום. לחדר זה יש דלת לפרוהדור בו נמצאים הקהל. הנסיון מראה שיש אנשים שפותחים דלת זו ללא נקישה וללא רשות. בין אם מעשיהם כהוגן או לא, למעשה הם מצילים מאיסור יחוד, כיון שכך יש חשש כל רגע שמא מישהו יפתח את הדלת.